

UČNI NAČRT

Tematski sklop	Izbirni del
Tema / vsebina	<i>Izobraževanje - zaposlitev</i>

UČNI NAČRT

Cilji	- Spoznavajo pomen znanja in vseživljenjskega izobraževanja za družbo in posameznika; spoznavajo zaposlitev v sodobni družbi kot dobrino in vrednoto; spoznajo, da je izobrazba pravica za vse.
Pojmi	- Znanje, šola, izobrazba, človekove pravice, poklic, zaposlitev
Možne medpredmetne povezave	Slovenščina, filozofija za otroke
Dodatne informacije za učitelje	Model lahko služi zlasti kot uvod v tematski sklop <i>Poklic in delo</i> .
Dodatne informacije za učence	- Učenci naj se poskušajo vživeti v vlogo otroka, ki sploh nima možnosti obiskovanja šole. - Pri razpravi je pomembno samostojno razmišljanje in poslušanje ter ocena prispevkov sošolcev - Povezava razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	<i>Pravica do izobrazbe in dela</i>
Neposredni cilji	Zavedanje pomena izobrazbe; pravice do izobrazbe; poti, ki jih izobrazba odpira; odnos med izobrazbo in šolo; povezava med izobrazbo in delom.
Didaktična naloga	Učitelj z ogledom kratkega filma (glej spodaj) vzpostavi motivacijo za pogovor o šoli in izobrazbi, njenem pomenu, vlogi v današnjem svetu in povezanosti z delom (poklicem). Učitelj naj razpravo izpelje tako, da bodo učenci čimbolj samostojno in preudarno razmišljali o celotni tematiki.
Metodika-variante	
1. Film in razprava	
Didaktična enota (ura) se prične z ogledom kratkega filma, ki govori o pravici do izobraževanja in ga najdemo na spletnem naslovu: http://www.youthforhumanrights.org/what-are-human-rights/videos/right-to-education.html .	
(Film predstavi dve deklici, ena ima šole čez glavo dovolj, druga pa prihaja iz krajev, kjer sploh nimajo šole. Situacija je lahko dobro izhodišče za pogovor.)	
<u>Načrt razprave z učenci:</u>	
<ol style="list-style-type: none">1. O čem se pogovarjata deklici?2. Katera deklica vam je po svojem odnosu do šole bližja! (Jasno.) Zakaj!3. Toda, kakšne misli bi lahko pripisali drugi deklici, tisti, ki živi v vasi, kjer ni šole?4. Ali mislite, da ji je šola všeč (bi ji lahko to pripisali)?5. Zakaj pa je lahko šola ljudem všeč? ... Ali je mogoče k temu še kaj dodati?6. Kaj je po vaše bistveno za obstoj same šole? Ali je mogoče drugačno mnenje?7. Kaj mislite, kje je bolje živeti: v skupnosti (družbi) z izobraženimi ali neizobraženimi ljudmi? Kje bi raje živeli vi in zakaj? Ali se kdo spomni kakšnega ugovora?8. Kakšno izobrazbo bi po vaše morali imeti vsi ljudje, ne glede na delo, ki ga opravljajo? (Na tej točki je koristno zapisovati odgovore učencev na tablo!)	
<i>Ob zapisanem lahko sledi naslednja razprava:</i>	

9. Zakaj mislite, da je ta raven izobrazbe, ki smo jo zapisali, pomembna?
10. Ali je dobro, da smo ljudje informirani o različnih dogodkih doma in po svetu? Zakaj?
11. Razložite, kdo ima več možnosti izbire v življenju: človek z izobrazbo ali človek brez nje!
12. Ali današnja družba zahteva vedno bolj izobražene ljudi ali ne? Utemeljite.
13. Kaj mislite, da še predpostavlja nekdo, ki bi na predhodno vprašanje odgovoril pritrdilno?
14. Kakšna je povezava med šolo in izobrazbo?
15. Ali je izobraževanje vedno nujno povezano s šolo? Ali se izobraževanje preneha, ko prenehamo hoditi v šolo?
16. Kateri pojem je potemtakem širši: izobrazba ali šola?
17. Kaj mislite, zakaj se je danes potrebno nenehno izobraževati? Bi še kaj dodali, pojasnili itd.?
18. Kako sta povezani izobrazba in služba (delo, ki ga opravljamo)?
19. Ali je vselej tako, da višjo kot imamo izobrazbo, boljje plačano delo opravljamo?
20. Ali je vselej tako, da višjo kot imamo izobrazbo, opravljamo delo, ki ga želimo opravljati?
21. Ali je vselej tako, da višjo kot imamo izobrazbo, bolj odgovorno delo opravljamo?
22. Ali se vam zdi prav, da dobimo za dela, ki zahtevajo višjo izobrazbo, več denarja? Če se vam to zdi samoumevno, utemeljite!
23. Ali je na prejšnje vprašanje mogoče odgovoriti kako drugače? Kakšne razloge bi lahko navedli za takšno stališče? Ali so ti razlogi slabi?

Nekako na tej točki lahko sklenemo razpravo ob zapisanem na tabli in zastavimo naslednji vprašanji:

24. Kako bi sedaj, odgovorili na vprašanje kakšno izobrazbo bi morali imeti vsi ljudje, ne glede na to, katero delo opravljajo?
25. Kaj sedaj mislite o vprašanju, ali je bolje živeti v skupnosti (družbi) z izobraženimi ali neizobraženimi ljudmi?
26. Ali bi glede na to morala biti šola dostopna vsem ljudem enako? Zakaj je sploh pomemben dostop do izobrazbe? (Nekateri, denimo **Tina Šantej**, na tej točki predlagajo, da učencem predstavimo, kako je potekalo šolanje nekoč, kako je v deželah tretjega sveta itd. Prav tako predlaga sodelovanje s šolsko svetovalno službo. Podobno predlaga tudi **Marjeta Petrovič**, ki nam je posredovala zanimiv delovni list, ki ga prilagamo v dodatku.)

Še nekaj vprašanj:

27. Ali se je danes mogoče odločiti za več poklicev kot nekoč, denimo pred 100 leti? Razložite odgovore!
28. Glede na vaš predhodni odgovor – kakšen mora biti šolski sistem?
29. Ali ste si že izbrali svoj poklic? Kako? Kako veste, da je res primeren za vas? Kakšne lastnosti in sposobnosti zahteva ta poklic? Kakšno izobrazbo zahteva? Ali veste, kje obstaja ta šola?

(Na tej točki lahko učitelj napoti učence na zanimivo knjigo: - Bordet, Sophie & Mouchet, Nadine (2007). O poklicih, moj poklic. Ljubljana: DZS.)

It., ipd.

Po potrebi, zlasti v prvem delu razprave z učenci lahko učitelj učencem prebere 26. člen *Splošne deklaracije človekovih pravic*:

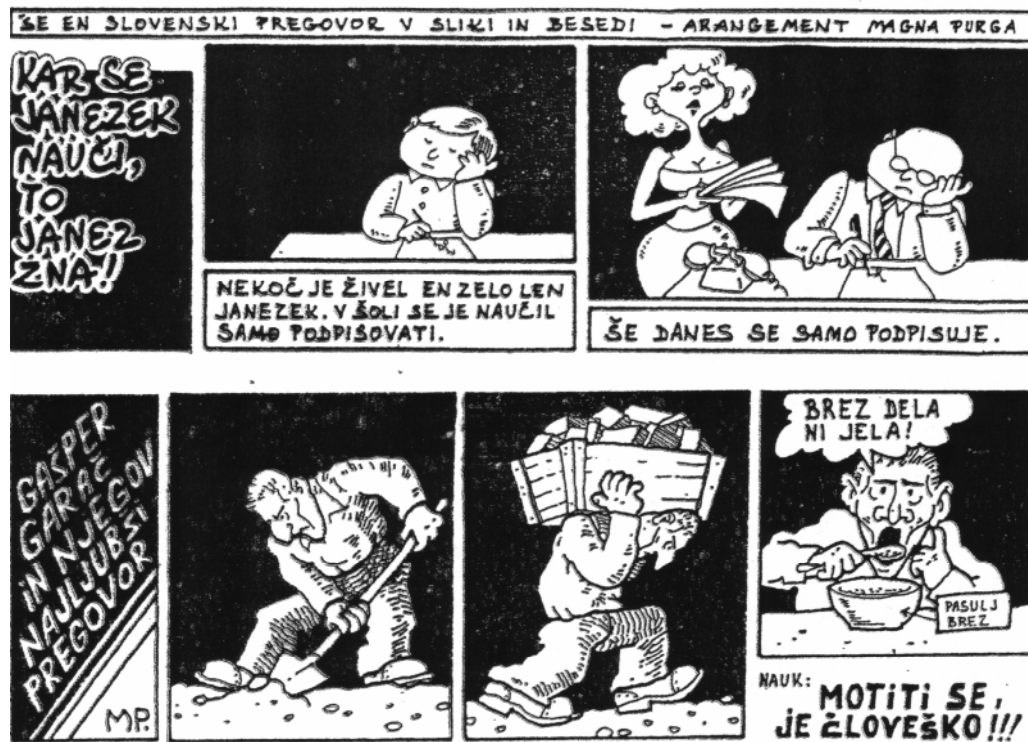
»Vsakdo ima pravico do izobraževanja. Izobraževanje mora biti brezplačno vsaj na začetni stopnji. Šolanje na začetni stopnji mora biti obvezno. Tehnično in poklicno šolanje mora biti splošno dostopno. Višje šolanje mora biti na osnovi doseženih uspehov vsem enako dostopno.....«

2. Igra vlog

Nataša Jesenko predlaga igro vlog, kjer učenci odigrajo posamezne poklice. Sledi pogovor o teh poklicih, njihovi vlogi v družbi, izobrazbi, ki je potrebna, da ga dosežemo ipd.

3. Strip in razprava

Marjeta Petrovič predlaga, da se razmisleka o pravici do izobrazbe in dela lotimo s pomočjo naslednjega stripa:

Opozorilo! Strip je komičen oziroma ironičen. Kaže namreč ravno nasprotno od tistega, kar bi želeli posredovati otrokom, da namreč obstaja korelacija med izobraževanjem in poklicem, ki ga opravljamo. Poleg tega se moramo še dokopati do vprašanja pravice do izobrazbe. To pomeni, da bi morali pogovor najprej razvijati v smeri, da ima izobrazba nekaj opraviti z blaginjo in lepšim življenjem. Od tod bi potem napredovali do tega, da, če imajo vsi ljudje pravico do dobrega življenja, imajo prav tako pravico do izobraževanja. Temu bi lahko sledilo vprašanje, ali je kakšna razlika med tem, da v nekem kraju ni šole, in tem, da šola je, vendar se nočemo učiti. Potem bi lahko morda nadaljevali kot zgoraj (v 1. varianti).

Razprava se potemtakem giblje okoli točk:

1. Izobrazba je povezana z življenjem v blaginji.
2. Ljudje imajo pravico do izobraževanja in življenja v blaginji.
3. Pravico je potrebno uresničevati, če je ne (denimo zaradi lenobe), je to enako, kot če bi šolo zaprli.

Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Urejanje skupni zadev: vprašanja demokracije</i>. - Milharčič-Hladnik, Mirjam: Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred devetletne osn. šole; pogl. <i>Demokracija v šoli in razredu</i>. - Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Urejanje skupni zadev: vprašanja demokracije</i>.
Internetni / knjižni kotiček za učence	<p>http://www.youthforhumanrights.org/what-are-human-rights/videos/right-to-education.html (2. 1. 2011).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bordet, Sophie & Mouchet, Nadine (2007). <i>O poklicih, moj poklic</i>. Ljubljana: DZS.
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - Bordet, Sophie & Mouchet, Nadine (2007). <i>O poklicih, moj poklic</i>. Ljubljana: DZS. - Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah (2005); prevod in priredba Alenka Elena Begant. Ljubljana: DZS.

Dodatek: Delovna lista

Ali veste, da ...

- 125 milijonov šoloobveznih otrok ne hodi v šolo. To je približno enako številu otrok med 6 in 14 letom v Evropi in Severni Ameriki.
- je dve tretjini otrok, ki ne hodi v šolo, deklic.
- glede na trenutne trende dodatnih 9 milijonov (od skupnih 54 na svetu) otrok v Subsaharski Afriki do leta 2015 ne bo v šoli.
- v državah v razvoju 59% deklic in 48% dečkov ni vključenih v srednješolsko izobraževanje.
- je več kot 880 milijonov ljudi nepismenih in skoraj dve tretjini od njih je žensk.
- izobraževanje kot posamezno največje zaposlitveno področje skupaj z učitelji predstavlja 1% vsega svetovnega prebivalstva. Število učiteljev presega 55 milijonov in poučuje več kot 1 milijarda dijakov in študentov.
- blizu 70% izobraževalcev na svetu živi na pragu revščine ali celo v revščini.
- Mednarodna organizacija dela ocenjuje, da 250 milijonov otrok (eden od štirih) med 5 in 14 letom dela, večinoma v državah v razvoju, polovica izmed njih polni delovni čas.
- Podsaharska Afrika vsako leto za plačevanje zunanjih dolgov porabi štirikrat več sredstev, kot jih namenja za izobraževanje.
- bi bilo letno potrebno dodatnih 7 - 8 milijard ameriških dolarjev, da bi v enem desetletju zagotovili univerzalno osnovno izobraževanje. To je toliko, kot svet zapravi za vojsko samo v štirih dneh.

"Bogati ljudje vedo, da lahko svojim otrokom dajo denar, zemljo in nazive, delavci pa otrokom lahko podarijo pomembno darilo, in sicer dobro izobrazbo. Izobrazba je temelj, na katerem si lahko otroci ustvarijo boljše življenje ter zagotovijo boljšo službo in položaj v svojih državah in družbah."

Albert Shanker,
predsednik Izobraževalne internacionale, 1993

Pravico do osnovnega izobraževanja priznavajo vse države, realnost pa je tragična: 125 milijonov otrok, med njimi največ deklic, ki nikoli ni prestopilo praga šole; 150 milijonov otrok, ki se izobražujejo v slabih socialnih in kakovostnih razmerah ter zato šolanje kmalu opustijo. Zadnji čas je, da vlade in mednarodne denarne ustanove končno tudi v praksi zagotovijo izobraževanje za vse, saj je to temeljna človekova pravica.